

УДК 7.012:001.891

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ВИКОРИСТАННЯ ВТОРИННИХ
ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ В ПРОЕКТУВАННІ СУЧАСНОГО КОСТЮМА****Давиденко І. В., Чоні П. В.**

Київський національний університет технологій та дизайну

***Мета** роботи полягає в дослідженні і систематизації основних традиційних способів роботи з вторинним текстилем для створення нових фактур та орнаментального вирішення сучасного одягу.*

***Методика.** В проведенні наукових досліджень використано сучасні методики візуально-аналітичного, системно-структурного та морфологічного аналізу, методи кількісного аналізу, методи класифікації технік трансформації поверхні матеріалу.*

***Результати.** Систематизовано основні різновиди традицій повторного використання матеріалів в різних країнах, визначено ставлення споживачів до відповідального споживання текстилю, запропоновано варіанти застосування принципів апсайклінгу в проектуванні сучасних форм одягу*

***Наукова новизна** полягає у визначенні доцільності застосування традиційних технік роботи з вторинними текстильними матеріалами для створення авангардних образів сучасного костюма.*

***Практична значимість** дослідницької роботи полягає у розробці колекції моделей молодіжного одягу в рамках розвитку екомоди в Україні з врахуванням особливостей українських народних технік у виробництві текстилю.*

***Ключові слова:** одяг, текстиль, вторинне використання, традиції, апсайклінг*

Попри притаманність феномену вторинного використання текстилю для усіх народів найбільш широкий внесок у науковий дискурс цієї проблеми зробила західна наука, що обґрунтовує використання в рамках даної статті відповідного понятійно-категорійного апарату. Так, в західній літературі процес вторинного використання матеріалу називається «рісайклінг» (від англ. *recycling*, в російській літературі також зустрічається «рециклінг»), в якому виокремлюють два основних підходи – «даунсайклінг» (від англ. *downcycling*) процес, який маркує повернення відходів виробництва і споживання в економічний кругообіг, тобто перетворення неліквідної продукції у вихідну сировину з одночасним зниженням її вартості, та «апсайклінг» (від англ. *up-cycling*), процес, пов'язаний з вторинним використанням старих речей та відходів легкої промисловості абсолютно нових і тих, які не були у використанні матеріалів [3]. Предметом цієї статті є дослідження процесів саме в рамках «апсайклінгу».

Ідея створення одягу з вторсировини не нова, але дуже актуальна для сьогодення. Наразі в світі виробляється набагато більше товарів легкої промисловості,

аніж людина може спожити. Надлишкове виробництво супроводжується не лише неефективними витратами сировинних, енергетичних та людських ресурсів. Виникає проблема з утилізацією цих надлишків без погіршення впливу на навколишнє середовище. Так, у середньому текстиль, що викидається, становить п'ять відсотків від ваги твердих побутових відходів. Щодня у світі утворюється 3,5 млн. тонн сміття і ця кількість продовжує зростати. При цьому для біорозпаду натуральних волокон на звалищі потрібні сотні років, впродовж яких у повітря може виділятися метан і CO₂. Розпад же синтетичних волокон на полігонах відходів триває на порядок довше [4].

У цьому зв'язку сформований в моді рух апсайклінга став протестом проти непомірної і бездумної експлуатації екології та бореться за економію природних ресурсів – адже вторинне використання вже наявного матеріалу зменшує масштаби виробництва нової сировини і скорочує, таким чином, витрати енергії, води та ін. Завданнями цього руху є привернення уваги громадськості до питань екології, зменшення кількості сміття і виховання культури відповідального споживання [1]. Поняття вторинного використання об'єднує між собою безліч модних напрямів в мистецтві, а також технік *hand-made*. За останні кілька років апсайклінг ґрунтовно завоював позиції в сфері високої моди. В світі існує вже безліч підприємств та молодих дизайнерів, які використовують відходи виробництва та відходи споживання [2]. З'являються магазини, ательє та інтернет-магазини, орієнтовані на сучасного апсайклінг-споживача.

Вказане актуалізує роботу дизайнера над адаптацією композиційних засобів гармонізації відповідного авангардного костюма та створення образу, який би виступав чинником трансформації споживчої культури у бік обачливого і раціонального ставлення до природи.

Постановка завдання

Основним інструментарієм популяризації серед дизайнерів руху апсайклінгу може стати узагальнення основних прийомів, методів і принципів, які використовуються в цій сфері і можуть бути задіяні під час створення сучасних колекцій. В рамках цієї статті поставлено завдання дослідити і систематизувати основні способи роботи з вторинною текстильною сировиною в різних культурах світу, принципи створення нових фактур та орнаментального вирішення матеріалу з вторинної сировини як елементів проектування сучасного одягу. Для отримання інформації про уподобання і уявлення цільової аудиторії про модні тенденції і тренди, на підставі якої буде запропонована конвергенція апсайклінгу з традиційними

підходами у проектуванні одягу, використовуватимуться методи кількісного аналізу, зокрема опитування за спеціально розробленою анкетною.

Результати досліджень

У багатовікових культурних традиціях майже всіх народів і народностей сформувалось бережливе ставлення до предметів одягу, які з часом втрачають свою актуальність або через фізичну зношеність (добротні речі, що передавались у спадок, або одяг, що не витримував умов повсякденної експлуатації при важких фізичних навантаженнях), або через диктат моди (що стало більше результатом технологічних революцій і ознакою сучасного етапу цивілізаційного поступу людства). Утім особливе ставлення до текстилю, яке передавалось з покоління в покоління, актуалізувало проблему його повторного використання у різні способи – від можливості перешивання на іншу фігуру до використання його у різноманітних клаптевих техніках. Результати систематизації основних існуючих технік зведено в таблицю 1.

Таблиця 1

Види традиційного вторинного використання текстилю в різних країнах

Країна	Назва техніки	Спосіб виготовлення	Приклад
1	2	3	4
Японія	Вого	Техніка настрочування латок на старий текстиль, звичайно кольору індіго	
Японія	Sakiori	Техніка ткацтва зі старих матеріалів та виготовлення одягу	
Японія	Sashiko	Метод вистьобування старого текстилю білими нитками з утворенням певного малюнку на тканині	
Японія	Yosegire	Зшивання клаптиків тканини в певному «паркетному» порядку	

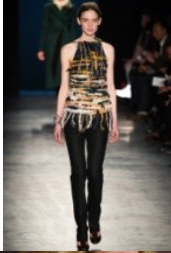

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
Бангладеш	Kantha	Різновид вишивки, що поєднує декілька шарів старих сарі	
Японія	Кинусайга	З клаптиків шовку, що закріплюються в щілинах основи	
Франція	Chenille	Настрочування декількох шарів тканини паралельними строчками, з наступним розрізуванням верхнього шару	
США	Quilting	Техніка поєднання клаптиків матеріалу з подальшим вистьобуванням	
Англія	Печворк	Зшивання клаптиків тканини в певному порядку	
–	Плетення	Зі стрічок тканини утворюється коса або жгут, які переплітаються утворюючи нове полотно	
–	Ткацтво	Ткацтво нового полотна зі смужок старих матеріалів	
–	В'язання	В'язання виробів зі стрічок старої тканини	

Провідні дизайнери часто звертаються до витоків джерел народної спадщини з методів традиційного вторинного використання тканин. Це призводить до набуття нового змісту народних ремесел та їх збагачення новими фактурними, орнаментальними та колористичними рішеннями.

Таблиця 2

Приклади застосування традиційних технік вторинного використання текстилю в колекціях дизайнерів

Дизайнер	Колекція	Приклад	Техніка використання текстилю
1	2	3	4
Viktor & Rolf	Couture Fall 2016		Техніка плетіння зі стрічок тканини руками
Maison Martin Margiela	Haute Couture Spring Summer 2014 Paris		Техніка печворку зі шкіряних ременів
Altuzarra	Fall 2014 ready-to-wear		Техніка ткацтва зі стрічок тканини
Chanel	Spring 2015 Ready-to-Wear - Collection		Техніка ткацтва зі стрічок тканини
Balenciaga	Fall 2016 Ready-to-Wear		Техніка печворку

Водночас в ході реалізації дизайнерського задуму щодо розробки колекції, яка б відповідала принципам екомоди і авангардним підходам, проводилось опитування серед потенційних споживачів – жінок та чоловіків молодіжної вікової категорії (від 18 до 32 років). Визначення думок респондентів відбувалося за допомогою аналізу та обробки двох анкет. Перше опитування визначало відношення людини до відповідального споживання текстилю, обізнаність у способах вторинного використання виробів (рис. 1). Зміст питань другої анкети дозволив сформулювати вимоги споживачів до художньо-естетичного вигляду моделей майбутньої колекції.

Рис. 1. Визначення думок споживачів щодо вторинного використання текстильних виробів

Крім того, увага приділялася дослідженню виробничих ланцюгів «сировина – кінцева продукція» у діяльності деяких вітчизняних та закордонних підприємств апсайклінг-індустрії з метою визначення ключових тенденцій в цій сфері та можливості їх адаптації до запропонованих у колекції дизайнерських підходів у разі її масового виробництва. Отримані результати зведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Приклади вихідної сировини та результатів апсаклінгу
деяких вітчизняних та закордонних компаній

Назва компанії	Країна походження	Сировина	Спосіб апсаклінгу	Результат виробництва
1	2	3	4	5
KALLIO	США		Перешивання чоловічих сорочок на дитячий одяг	
Sword & Plough	США		Виготовлення із військової форми сумок та інших аксесуарів	
From Somewhere	Великобританія		Виготовлення нового модного одягу з старого одягу та трикотажу	
TRMTAB	Індія		Виготовлення сумок, чохлів зі старих шкіряних ременів	
enVie heartwork	Австрія		Виготовлення хутряної підкладки із старих шуб	
Papina-rubashka	Україна		Виготовлення обкладинок для блокнотів та органайзерів із чоловічих сорочок	
Styd & Sram	Україна		Виготовлення сумок та рюкзаків із шкіряних курток	
Rehash	Україна		Перешивання старих джинсів на жіночий одяг	

В ході дослідження принципів використання вторинних матеріалів в проектуванні сучасного костюма, були знайдені та вдосконалені силуети, кольорова гама, направленість орнаменталії, фактура тканин та образ споживача. Отримані відомості було покладено в основу розробки колекцій молодіжного одягу в рамках розвитку екомоди в Україні з врахуванням особливостей українських народних технік у виробництві текстилю.

Рис. 2. Ескізи моделей колекції жіночого костюма, створеною за допомогою апсайклінгу з використанням матеріалів традиційного українського ткацтва

Висновки

Проведене дослідження дозволяє констатувати існування в суспільстві чіткого запиту на екомоду, який сформувався під впливом сучасних проблем глобалізації виробництва і кліматичних змін. Вказаний тренд набуває все більшої актуальності на фоні загострення вказаних проблем. Відтак зростає актуальність у проектуванні одягу та модних аксесуарів на засадах апсайклінгу.

Проведені анкетування свідчать про те, що вітчизняний ринок модного одягу має певну нішу для апсайклінг-індустрії, з акцентом на українські народні традиції вторинного використання текстилю.

Результати узагальнення і систематизації відомостей щодо основних прийомів, методів і принципів апсайклінгу були використані в ході розробки авторської колекції, а також можуть стати підґрунтям для створення сучасних колекцій тими дизайнерами, котрі цікавляться цим напрямом моди.

Список використаних джерел

1. Гейл К. Мода и текстиль: рождение новых тенденций / К. Гейл, Я. Каур; перевод с англ. Т. О. Ежов; науч. ред. Т. В. Кулахметова. – Минск: Гревцов Паблишер, 2009. – 240 с.
2. Anna Battista Upcycling the «Taliesin Line» (and Fortuny + Dufy): Maison Martin Margiela Artisanal Line S/S 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: http://www.irenebrination.typepad.com/irenebrination_notes_on_a/2014/01/maison-martin-margiela-artisanal-ss-2014.html
3. От трэша к тренду: бум продления и изменения жизни вещей в Германии 2010-х годов / Анна Тихомирова // Теория моды: одежда, тело, культура. – 2014. – № 33, осень. – С. 232-257.
4. Jennifer Wang Upcycling Becomes a Treasure Trove for Green Business Ideas. Entrepreneur Magazine. March 22, 2011. [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: <https://www.entrepreneur.com/article/219310>

References

1. Heil K. Moda y tekstyl: rozhdenye novykh tendentsyi / K. Heil, Ya. Kaur; perevod s anhl. T. O. Ezhov; nauch. red. T. V. Kulakhmetova. – Mynsk: Hrevtsov Pablysher, 2009. – 240 s.
2. Anna Battista Upcycling the «Taliesin Line» (and Fortuny + Dufy): Maison Martin Margiela Artisanal Line S/S 2014 [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu do zhurn.: http://www.irenebrination.typepad.com/irenebrination_notes_on_a/2014/01/maison-martin-margiela-artisanal-ss-2014.html
3. Ot tręsha k trendu: bum prodleniya y yzmeneniya zhyzny veshchei v Hermanyu 2010-kh hodov / Anna Tykhomyrova // Teoryia modы: odezhda, telo, kultura. – 2014. – № 33, osen. – S. 232-257.
4. Jennifer Wang Upcycling Becomes a Treasure Trove for Green Business Ideas. Entrepreneur Magazine. March 22, 2011. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu do zhurn.: <https://www.entrepreneur.com/article/219310>

Исследование принципов использования вторичных текстильных материалов в проектировании современного костюма

Давиденко И. В., Чони П. В.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель работы заключается в исследовании и систематизации основных традиционных способов работы с вторичным текстилем для создания новых фактур и орнаментального решения современной одежды.

Методика. В проведении научных исследований использованы современные методики визуально-аналитического, системно-структурного и морфологического анализа, методы количественного анализа, методы классификации техник трансформации поверхности материала.

Результаты. Систематизированы основные разновидности традиций повторного использования материалов в различных странах, определено отношение потребителей к ответственному потреблению текстиля, предложены варианты применения принципов апсайклинга в проектировании современных форм одежды

Научная новизна заключается в определении целесообразности применения традиционных техник работы с вторичными текстильными материалами для создания авангардных образов современного костюма.

Практическая значимость исследовательской работы заключается в разработке коллекции моделей молодежной одежды в рамках развития экомоды в Украине с учетом особенностей украинских народных техник в производстве текстиля.

Ключевые слова: одежда, текстиль, вторичное использование, традиции, апсайклинг

The research of the principles of using recycled textile material in the design of modern costume

Davydenko I. V., Choni P. V.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose of this work is to study and systematize the main traditional ways of working with secondary textiles to create new textures and ornamental solutions in modern clothes.

Methodology. Modern methodologies of by-analytical, system-structural and morphological analysis, methods of quantitative analysis, methods of classification of techniques of transformation of surface of material, are used in realization of scientific researches.

Findings. The basic varieties of traditions of the reusing materials were systematized in different countries; determined the attitude of consumers towards responsible consumption of textiles, proposed applications of principles upcycling in the design of modern forms of clothing.

Originality consists in determination of expediency of application of traditional techniques of work with secondary textile materials to create avant-garde images of modern costume.

Practical value of research work consists in the development of the collection of models of youth clothing within the framework of development of ecofriendly fashion in Ukraine taking into account the features of the Ukrainian folk techniques in the manufacture of textile.

Keywords: clothing, textiles, recycling, traditions, up-cycling